

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לד.

עין משפט נר מצוה

נא טו"ש ע"א ח"א סי'
תקפ"ט ספ"ג:
נב ח"א מ"ג מהל'
שופר הל' ג טו"ש ע'
ח"א סי' תקל ספ"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואידך דרב מנא
מדשני קרא דבינויה:

גליון הש"ס

רש"י ר"ה ח"א ק' לאו
גזירה שוה ב' בלופר
מקצמו. ע"ן סוכה דף לא
ע"א רש"י ד"ה לא מקטין
ול"ע:

לעני רש"י

קומפלייני"א
[קומפלייני"א].
קולות עצובים.
ריציוני"א. לילל
(צילום קצרים).

רבינו חננאל

ולא נחברו הדבר כדברי
אחר מהן, והיו כל ישראל
כולן עושין זה וזה, דבריו
להו דתרווייהו תרועה היא,
ותר"ה תש"ת לעשות תר"ח
ותר"ח תש"ת שלש פעמים.
וכא ר' אבהו ומצא עיריות
תוקעין תש"ת ואחרים
[נתי תוקעין תר"ח], ואע"פ
שגם שלשה שבחים תרועה
היא, ואחרים היו תוקעין
תש"ת, ודומה משמש
שהיו עשו כך, שהיו
אומרים אם תש"ת הוא
האמת, הרי הפסיק בין
התר"ח והש"ת, השני תר"ח
והתש"ת, והתקן שיהו
עושין תש"ת תש"ת
תש"ת, וכן תר"ח תר"ח
תש"ת, וכן תש"ת תש"ת
תש"ת, ואמר א"ה מהן
ודאי עשינוהו בלי הפסקה
בניהן ואע"פ שכולם
תרועה הם, השלים בניהם
שהיו הכל נהגין מנהג
אחד ולא תיראה חלוקה,
ואמר להן מכל מקום
נמצאו תקיעות זו אחר
זו בלי הפסק ביניהם.
ולפיכך נהגו הכל כמנהג
הזה לתקוע מיושב כמו
שתוקע ר' אבהו, ועליהן
מברך התקוע ברכת
התקיעה, ואע"פ שאינו
על סדר הברכות, וצבור
צריכין לתקוע על סדר
הברכות, מיהו ברכות אינן
מבטלות אותן התקיעות.
ופניו שכבר יצאו
הציבור ידי חובה, לפיכך
נהגו לתקוע במלכות
תש"ת, כוכרונות תר"ח
ובשפורות תש"ת, להודיע
והכל אחד הן, והכל
יצאו ידי חובה ולא
נשא ברבר ספק, והא
דאמר ר' יוסף שמע

תלמוד לומר וקעסם. והדר תרועה: שאין ס"ל שנית. שכבר אמר
ומקעסם תרועה ונסע ממנה פלוני כי הדר אמר ומקעסם תרועה
ונסע ממנה פלוני פשיטא דשנית היא: שהא תקיעה שניה לה. והכי
קאמר ומקעסם תקיעה שנית לתרועה: ה"ג ושלש תרועות נאמרו

זר"ה צמתון זכרון תרועה והעברת
שופר תרועה יוס תרועה יהיה לכם
ושתי תקיעות לכל אחת ואחת מזנינו
למדן לר"ה שלש תרועות ושש
תקיעות שמים מדברי תורה ואחת
מדברי סופרים והעברת שופר תרועה
צמתון זכרון תרועה מד"ת יוס
תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא זב
רבי שמואל בר נחמני אומר אחת
מד"ת ושמים מד"ס והעברת שופר
תרועה מד"ת צמתון זכרון תרועה
יוס תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא
זב מאי לתלמודו הוא זב לא וכו':
שמים מד"ס. מרי קראי דרוש למנינא
דקמני ואזיל והעברת שופר תרועה
צמתון זכרון תרועה מד"ת כלומר
מכאן נלמדו שמים יוס תרועה יהיה
לכם לא תדרשה למנינא שהרי
לתלמודו הוא זב מופנה לג"ש שדרש
תרועה תרועה לג"ש אלא כמעשה
אמרוהו כדי להשוות מלכות וזכרונות
ושופרות לתקיעותיהן: רבי שמואל
בר נחמני אומר כו' מאי לתלמודו הוא
זב. בשלמא מד לג"ש אידך למאי:
לא משמע ליה. למדרש מנייה פשוטה
לפניה: דרך העצרתו. למעמי
הפכו ותקע צו כדלמנן (לעיל דף כו):
ניעבריה ציד. ואי לאו דהדר כמעשה
לא הוה משמע מעבירו לשון תקיעה:
מספקא ליה. ועד תרווייהו: ודלמא
גנוחי הוא. ואין לך לעשות תרועות
שזרים לפשוטה שלאחריה: ודלמא
ינוחי היא. ואין לנו שזרים וקא
מפסקי שזרים דקשריק דר' אבהו
צין תקיעה ראשונה לתרועה ואין
כלן פשוטה לפניה: צרישא גנוחי גנת.
גיחות ארוכות קומפלייני"א צלע"ז:
והדר מילני. רציוני"א צלע"ז:
משע

1) שאין תלמוד לומר צדש השביעי. דהא כמז לן צדמה מקומות
דיום הכפורים צדש השביעי הוא והכא יו"כ כמיז: והעברת.
פשוטה משמע העברת קול אחד: ציוה"כ טעבירו. הרי העברת
תחילה וסוף ותרועה כמיזא צינתיים: ומנין שלש של שלש. מנין
דהך פשוטה לפניה ולאחריה ותרועה
צאלמע עבדינן תלמא זימני למלכות
חדא ולזכרונות חדא ולשפורות
חדא: ס"ל. תרועה תלמא זימני
לכל אחת פשוטה לפניה ופשוטה
לאחריה: ומנין ליתן את האמור של
זה צוה כו'. לפי שלש תרועות
הללו לא נאמרו צמקוס אחד שהשמים
נאמרו צראש השנה והאחת ציוצל
מנין ליתן האמורות צראש השנה
ציוצל וליתן האמורה ציוצל צר"ה
שהו כלן וכאן שלש: צעני שניעי
לג"ש. נאמר צר"ה צדש השביעי
ונאמר ציוצל והעברת שופר תרועה
צדש השביעי: ופנא מעיקרא אייסי
צדיקישא. ללמוד זה מזה מניין
צצופר ופשוטה לפניה ולאחריה
גמר ר"ה מיוצל צדיקישא דאין ת"ל
צדש השביעי אלא לקיש כל
תרועות של צדש השביעי שיהו שוות:
ולסוף גמר צג"ש. ליתן האמור של
זה צוה הא נמי תימי צדיקישא דאי
דכתיבין שיהו שמים צר"ה ואחת
ציוצל אין תרועות של צדש השביעי
שוות: ה"ק אי לאו ג"ש. אי לא
נאמרה ג"ש זו למשה מסיני לדונה
הייתי מציה הכל צדיקישא כלומר
מעלמו: והאי פנא מייסי לה כמדבר.
שהא פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה:
תקיעה צפני עממה כו'. דלא תימא
חדא היא והכי קאמר היו תוקעין
תרועה אלא ה"ק ומקעסם תקיעה
ואחריה הריעו תרועה: או אינו
אלא. אחת היא והכי קאמר היו
תוקעין תרועה: כשהוא אומר
ספקו ולא סריעו. מכלל דצמקסות
מתקעו ומריעו קאמר ותרועה
לא קרי לה תקיעה הרי על
כרחן תקיעה צפני עממה כו':

שאין ת"ל בחדש השביעי ומה ת"ל בחדש
השביעי שיהו כל תרועות החדש השביעי
זה כזה ומנין לשלש של שלש ת"ל
1) והעברת שופר תרועה 2) שבתון זכרון תרועה
3) יום תרועה יהיה לכם ומנין ליתן את האמור
של זה בזה ושל זה בזה ת"ל שביעי שביעי
לגזירה שוה הא כיצד שלש שהן תשע
שיעור תקיעה כתרועה שיעור תרועה
כשלשה שברים האי תנא מעיקרא מיימי
לה בהיקישא והשתא מיימי לה בגזירה שוה
הכי קאמר 6) אי לאו גזירה שוה הוה מיימינא
לה בהיקישא השתא דאתיא גזירה שוה
היקישא לא צריך והאי תנא מיימי לה בג"ש
מדובר דתניא 4) ותקעם תרועה תקיעה
בפני עצמה ותרועה בפני עצמה אומר
5) תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה או
אינו אלא תקיעה ותרועה אחת היא כשהוא
אומר 5) ובהקדיל את הקהל תתקעו ולא
תריעו הוי אומר תקיעה בפני עצמה
ותרועה בפני עצמה ומנין שפשוטה לפניה
ת"ל ותקעם תרועה ומנין שפשוטה
לאחריה ת"ל תרועה יתקעו ר' ישמעאל בנו
של ר' יוחנן בן ברוקא אומר אינו צריך הרי
הוא אומר 6) ותקעם תרועה שנית שאין ת"ל
שנית ומה ת"ל שנית זה בנה אב שכל מקום
שנאמר תרועה תהא תקיעה שניה לה אין
לי אלא במדבר בר"ה מנין ת"ל תרועה
תרועה לגזירה שוה ושלש תרועות נאמרו
בר"ה שבתון זכרון תרועה יום תרועה
והעברת שופר תרועה ושתי תקיעות לכל
אחת ואחת מצינו למדין שלש תרועות ושש
תקיעות נאמרו בר"ה שתיים מדברי תורה
ואחת מדברי סופרים שבתון זכרון תרועה
והעברת שופר תרועה מדברי תורה יום
תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא רבי

שמואל בר נחמני אומר רבי יונתן אחת מד"ת ושתיים מדברי סופרים והעברת שופר תרועה מד"ת שבתון
זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם לתלמודו הוא בא מאי לתלמודו הוא בא מיבעי אביום ולא בלילה
ואידך ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה מביום הכפורים אי א (ביום) הכפורים יליף נגמור נמי מיניה
לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה והעברת תעבירו לא משמע להו אלא מאי דרשי בהו והעברת כדרב מתנא
דאמר 7) רב מתנא והעברת דרך העברתו תעבירו דקאמר רחמנא נעבירה ביד ואידך דרב מתנא מדרשני
(8) בדיבוריה תעבירו ביד לא מצית אמרת דגמר עברה עברה ממשא כתיב הכא והעברת שופר
תרועה וכתוב התם 7) ויצו משה ויעבירו קול במחנה מה להלן בקול אף
כאן בקול ולהאי תנא דמיימי לה ממדבר אי מה להלן חצוצרות אף כאן
חצוצרות ת"ל 8) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו 9) אי זהו חג שהחדש
מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה וקאמר רחמנא שופר 3) אתקין רבי אבהו
בקברי תקיעה שלשה שברים תרועה תקיעה מה נפשך אי ילולי ליל לעביד
תקיעה תרועה ותקיעה ואי גנוחי גנת לעביד תקיעה שלשה שברים
ותקיעה מספקא ליה אי גנוחי גנת אי ילולי ליל מתקף לה רב עיירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסקי
שלשה שברים בין תרועה לתקיעה דהדר עביד תקיעה תרועה ותקיעה מתקף לה רבינא
ודלמא גנוחי הוה וקא מפסקא תרועה בין שברים לתקיעה דהדר עביד תש"ת אלא רבי אבהו
מאי אתקין אי גנוחי גנת הא עבדיה אי ילולי ליל הא עבדיה מספקא ליה דלמא גנת וילולי אי הכי
ליעבד נמי איפכא תקיעה תרועה שלשה שברים ותקיעה דלמא ילולי וגנת סתמא דמילתא כי מטרע
באיניש מילתא ברישא גנת והדר ילולי: תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים: אמר רבי יוחנן שמע
אתשע

(א) צ"מ סא. סנהדרין
[מג.]. (ב) [סוכה ג.].
(ג) [ל' מנין]. (ד) [לעיל
כ.]. (ה) [לעיל ח. וס"ג].
(ו) [מכאן ש"ך ע"ד לעני'
לג.]. (ז) [ע"פ ש"ך לנסן].
(ח) כ"פ ספ"ג: ולאחריה.

תורה אור השלם

1. והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור החדש ביום הכפורים תעבירו שופר ככל ארבעם:
2. דבר אל בני ישראל כה אמר בחדש השביעי באחד לחדש יקרה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש:
3. ויבדש השביעי באחד לחדש יקרא כל קדש יקרה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יקרה לכם: במדבר כ"ט ה' ותקעם תרועה וקסעו המחנות התינים קדמה: במדבר י"ה ובקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו: במדבר י"ז
4. ותקעם תרועה וקסעו המחנות התינים קדמה: במדבר י"ה ובקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו:
5. ותקעם תרועה וקסעו המחנות התינים קדמה: במדבר י"ה ובקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו:
6. ותקעם תרועה וקסעו המחנות התינים קדמה: במדבר י"ה ובקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו:
7. ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואיש אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויפלא עינים מןהבית: במדבר לו
8. תקעו בחדש שופר בבסכה ליום חגנו: תהלים פ"ד

מוסף רש"י

או אינו אלא תקיעה ותרועה אחת היא. מילא חמך ון ומל ש"ך ל"ה (סוכה ג.). ת"ל תרועה יתקעו. לומר אחי תרועה יתקעו (שם). דרך העברתו. כרחן שהאין מעבירו צראש צדמה מתיים (לעיל כו.). שהחדש מתכסה בו. לתקוע. כגון שמתי לנני מערב וערבים לנני מורת, לפי שקטנה היא סמוך לתרועה (לעיל ח). שהלגנה אינה נראית בעליל לכל העולם דכתיב חדש כספה (סנהדרין יא.). שהלגנה מתכסה בו שאינה נראית לכל אדם אלא שמתי לנני מורת וערבים לנני מערב, כדלמנן (לעיל ב.) ערבים לארבע שעות מתכסה סיהלא (ביצה טו.). הוי אומר זה ר"ה. שגנה צראש חדש. אלא שאר מתי צאלמע הדסס (סנהדרין טו.) דללו שאר י"ט ככר מתמלאת הלגנה מתקת ונראית לכל מקום (ביצה טו.). כספה ליום חגנו, אכמחש קל, מתקע מתקע הלגנה שופר כשהוא מתכסה ביום חגנו (שם).